

Umhverfis-, orku- og loftlagsmál

Ályktun Haustþings
Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi

Klifi - Ólafvík

16. október 2024

Umhverfis- og loftslagsmál

- **Haustþing SSV skorar á ríkið að koma að uppbyggingu hátækni sorpbrennslu í landinu.**
- **Haustþing SSV skorar á ríkið að finna ásættanlega lausn varðandi förgun dýraleifa þar sem áhersla verður lögð á öruggan farveg fyrir förgun áhættuvefja.**

Þrenging á heimildum urðunarstaða til urðunar sláturúrgangs/dýrahæja kallar á aðkomu ríkisins að verkefninu, þar sem augljóslega reynir á skyldur ríkisins varðandi EES-samninginn.

- **Haustþing SSV skorar á sveitarfélögin á Vesturlandi að leitast við að hafa sjálfbærni að leiðarljósi í allri sinni starfsemi og miða ákvarðanatöku við að reyna að lágmarka neikvæð umhverfisáhrif af henni.**

Haustþing SSV tekur undir mikilvægi aðgerða í umhverfismálum, sem kalla á margvíslegar leiðir til að ná markmiðum ríkisstjórnarinnar sem hafa verið settar fram í loftslagsmálum og öðrum umhverfismálum.

Mikil áhersla verður á komandi árum á loftslagsmál og getur Vesturland verið þar í fararbroddi. Environice vann ítarlega skýrslu fyrir SSV um kolefnisspor Vesturlands. Í skýrslunni sem kynnt var vorið 2021 voru jafnframt tillögur að aðgerðum til þess að draga úr kolefnislosun á Vesturlandi sem mikilvægt er að nýta.

- **Haustþing SSV ítrekar að umgjörð og eftirlit með fiskeldi, þá sérstaklega í sjókvíum verði með þeim hætti að umhverfi og lífríki stafi ekki hættu af.**

Fiskeldi er ört vaxandi iðnaður, en regluverk í kringum starfsemina er veikt og eftirlit þarf að vera mun skilvirkara.

Orkumál

- **Haustþing SSV skorar á Alþingi að tryggja með lagaumgjörð, nægt framboð af raforku til heimila og minni fyrirtækja alls staðar á landinu. Einnig þarf að tryggja virka þróun og vöxt fyrirtækja sem og íbúðauppbyggingu auk þess að stuðla að uppbyggingu nýrra fjölbreyttra atvinnutækifæra.**

Mikilvægt er að tryggð verði raforka til húshitunar og til minni fyrirtækja á sanngjörnu verði. Þá þarf að bæta innviðina og tryggja að hægt sé að flytja raforku á þá staði sem þarf á hverjum tíma. Mikilvægt er að til verði raforka fyrir fyrirtæki alls staðar á landinu því raforkuskortur hamlar atvinnuuppbyggingu.

- **Haustþing SSV skorar á ríkið að tryggja jöfnun í dreifingu og kostnaði raforku í landinu.**

Mikilvæg aðgerð til að ná markmiðum ríkisstjórnar í loftslagsmálum er að ríkið tryggi jöfnun í dreifingu og kostnaði raforku í landinu. Haustþing SSV hvetur því Alþingi til að halda áfram að jafna orkukostnað til húshitunnar, með það að markmiði að bæta lífskjör íbúa á köldum svæðum. Jafnframt verði stutt við framkvæmdir sem ráðist er í til að greiða fyrir orkuskiptum og lækka orkukostnað heimila og fyrirtækja á köldum svæðum.

- **Haustþing SSV skorar á ríkið að leiðrétta þann mikla mun sem er á kostnaði við húshitun með rafmagni og hitaveitu.**

Nauðsynlegt er að raforkuverð til húshitunar á köldum svæðum verði ásættanlegt og ekki hærra en meðalverð hjá hitaveitum til að tryggja neytendavernd. Sama á einnig við um fjarvarmaveitur og þau sveitarfélög á köldum svæðum sem notast við raforku til að kynda t.d íþróttamannvirki og sundlaugar sem eru notuð í almannabágu.

- **Haustþing SSV skorar á ráðherra umhverfis-, orku- og loftslagsmála að veita auknu fjármagni til Orkusjóðs og annara aðila sem styðja við nýjar lausnir og leiðir til húshitunar á köldum svæðum sem og að kortaleggja frekari nýtingarkosti á öðrum svæðum.**

Gríðarleg þörf er fyrir aukið fjármagn í gegnum Orkusjóð til kaldra svæða þar sem nýjar lausnir og leiðir hafa verið að ryðja sér til rúms að undanförunu sem geta leitt til orkusparnaðar og betri nýtingar auðlinda. Hið sama gildir um önnur svæði þar sem aukin eftirspurn er eftir meiri orku. Þá er þörf á aukinni þekkingu og fræðslu til íbúa varðandi nýjar lausnir.

- **Haustþing SSV fagnar því að hafinn er undirbúningur að lagningu Holtavörðuheiðarlínu 1, frá Brennimeil í Hrutatungu, enda er hún mikilvægur hlekkur í endurnýjun á núverandi byggðalínu. Mikilvægt er að framkvæmdir við stofnlínu hefjist sem fyrst.**

Línan, 220 kV raflína, verður hluti af nýrri kynslóð byggðalínu. Meginmarkmið með byggingu hennar er að auka afhendingaröryggi og afhendingargetu á landinu og tryggja að flutningskerfið standi ekki í vegi fyrir atvinnuuppbyggingu og eðlilegri þróun byggða á landinu.

- **Haustþing SSV skorar á Landsnet að leggja nýja stofnlínu frá Glerárskógum í Dalabyggð að Vogaskeiði á Snæfellsnesi og endurnýja stofnlínu frá Vatnshömrum í Vegamót.**

Nauðsynlegt er að endurnýja svæðisstofnlínuna á Snæfellsnesi, frá Vatnshömrum í Vegamót, en hún er tæplega 50 ára gömul og 62 km löng og með takmarkaða flutningsgetu. Auka þarf flutningsgetu línunnar með spennuhækkun í 132 kV. Það leysir spennuvandamál, bætir afhendingaröryggi og aðgengi að raforku sem í dag er ábótavant. Þá er afar brýnt að leggja 132 kV stofnlínu frá Glerárskógum í Dalabyggð í Vogaskeið á Snæfellsnesi. Þessi lína myndi skapa hringtengingu (N-1) á Snæfellsnesi og auka verulega afhendingaröryggi rafmagns þar og í Dalabyggð.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að mikilvægt er að endurnýja stofnlínuna frá Hrútatungu í Glerárskóga og svæðislínuna á Akranes.**

Mikilvægt er að endurnýja stofnlínuna frá Hrútatungu í Glerárskóga til að tryggja aukið afhendingaröryggi, auk þess að efla svæðislínuna á Akranes þar sem fyrirhugaðar eru framkvæmdir við orkusækin fyrirtæki á Akranesi og í Hvalfjarðarsveit.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að tryggt sé nægt varaafli á Vesturlandi.**

Varaafstöðvar eru komnar á tíma og þarfnast endurnýjunar og eru þar að auki ekki nógu öflugar til að geta framleitt næga orku fyrir svæðið. Mjög mikilvægt er að byggja upp varaafli á Vesturlandi á meðan afhendingaröryggi er ekki nægjanlegt. Þetta á sérstaklega við í Dölum og á Snæfellsnesi.

- **Haustþing SSV skorar á Rarik að endurnýja dreifikerfi með lagningu jarðstrengja í dreifbýli á Vesturlandi og ljúka þrífösun.**

Vinna þarf áfram að endurnýjun loftlínukerfis með jarðstrengjum í dreifbýli á Vesturlandi til að tryggja afhendingaröryggi rafmagns. Þá er nauðsynlegt að flýta framkvæmdum við þrífösun á rafmagni í dreifbýli til þess að styðja við byggðapróun og stuðla að því að landbúnaður nái að þróast í takt við tímenn og ferðaþjónusta geti eflst í dreifbýli.

- **Haustþing SSV skorar á sveitarfélög á Vesturlandi að auðvelda skipulagsferli vegna smávirkjana með því að marka um það stefnu í aðalskipulagi.**

Sveitarfélög marka í aðalskipulagi stefnu um landnotkun og byggðapróun. Sveitarfélög geta sett fram heimildir til uppsetningar smávirkjana allt að 500 kW, sbr. gr. 4.3.1. í skipulagsreglugerð nr. 90/2013, k-liður, *Stakar framkvæmdir*. Slíkar heimildir má tengja tiltekinni landnotkun eða öðrum aðstæðum og setja frekari skipulagsforsendur.

Smávirkjanir eru tilkynningaskyldar skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021 og því er tryggt að gætt sé að umhverfissjónarmiðum óháð breytingum á aðalskipulagi, auk þess sem grenndarhagsmunir eru varðir með áskilnaði um deiliskipulagsferli. Með slíkri heimild má einfalda stjórnsýsluferli fyrir smávirkjanir. Smávirkjanir í dreifbýli eru mikilvægar fyrir rafvæðingu landbúnaðartækja og önnur orkuskipti í landbúnaði.

- **Haustþing SSV skorar á Alþingi að hugað verði að skattlagningu orkumannvirkja sem liggja um dreifðar byggðir sveitarfélaganna til að tryggja nærsamfélaginu ávinning af orkuvinnslu.**

Í ljósi lagningar á háspennulínum þá verði farið í að skilgreina helgunarsvæði lína og mannvirkja sem t.d. lóðir sem annaðhvort eru umráðaland eða eign eigenda orkumannvirkja. Þannig verði þessi gæði, við að heimila orkumannvirki í gegnum sveitarfélögin, til þess að skila skatttekjum, s.s. fasteignaskatti til sveitarfélaganna. Mætti líkja þessu við fasteignamat og skattlagningu á laxveiðihlunnindum.